

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ

Лист від 14.09.2022 р. № 26110-05-10/20689

Про надання інформації

Суб'єктам аудиторської діяльності
Суб'єктам господарювання, що надають послуги з бухгалтерського обліку
Суб'єктам господарювання, що здійснюють консультування з питань оподаткування
Суб'єктам господарювання, що надають посередницькі послуги під час здійснення операцій з нерухомістю
Суб'єктам господарювання, що здійснюють торгівлю за готівку дорогоцінними металами і дорогоцінним камінням
Суб'єктам господарювання, які проводять лотереї та/або азартні ігри

Міністерство фінансів України відповідно до пункту 3 частини першої статті 18 Закону України від 06.12.2019 № 361-IX "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення" (далі — Закон № 361) здійснює державне регулювання і нагляд у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення (далі — запобігання та протидія) за такими суб'єктами первинного фінансового моніторингу: суб'єктами аудиторської діяльності; бухгалтерами; суб'єктами господарювання, що надають послуги з бухгалтерського обліку; суб'єктами господарювання, що здійснюють консультування з питань оподаткування; суб'єктами господарювання, що надають посередницькі послуги під час здійснення операцій з купівлі-продажу нерухомого майна, суб'єктами господарювання, що надають за винагороду консультаційні послуги, пов'язані з купівлею-продажем нерухомого майна; суб'єктами господарювання, що здійснюють торгівлю за готівку дорогоцінними металами і дорогоцінним камінням та виробами з них; суб'єктами господарювання, які проводять лотереї та/або азартні ігри (далі — СПФМ).

Згідно із нормами статті 7 Закону № 361 СПФМ зобов'язаний у своїй діяльності застосовувати ризик-орієнтований підхід, враховуючи відповідні критерії ризику.

Застосування ризик-орієнтованого підходу здійснюється в порядку, визначеному внутрішніми документами з питань фінансового моніторингу СПФМ, з урахуванням рекомендацій Мінфіну.

При цьому Критерії ризиків визначаються СПФМ самостійно з урахуванням критеріїв ризиків, встановлених Мінфіном.

Водночас при визначенні критеріїв ризиків СПФМ повинен враховувати, зокрема, рекомендації Мінфіну.

Слід зазначити, що в результаті збройної агресії російської федерації (далі — рф) проти України росія порушила фундаментальні норми й принципи міжнародного права, низку двосторонніх і багатосторонніх договорів та угод. Крім того, рф порушує правила ведення війни і норми міжнародного права та масово чинить воєнні злочини та злочини проти людяності, вбиваючи цивільних, руйнуючи інфраструктуру та депортуючи населення.

Під час пленарного засідання Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF), яке відбулося 13 — 17.06.2022, FATF прийнято відповідну Заяву щодо рф (Заяву розміщено на офіційному вебсайті FATF).

У Публічній заяві зазначено, що дії рф суперечать основним принципам FATF, спрямованим на сприяння безпеці та цілісності світової фінансової системи, а також є грубим порушенням зобов'язань, на основі яких члени FATF погодилися впроваджувати та підтримувати стандарти FATF. Після Заяв FATF щодо рф від 04.03.2022 та 21.04.2022 FATF продовжує закликати всі юрисдикції залишатися пильними щодо загроз цілісності та безпеки міжнародної фінансової системи, які виникають внаслідок агресії рф в Україні. Також FATF зазначає, що всі юрисдикції мають бути пильними щодо можливих ризиків, які виникають внаслідок обходу заходів, вжитих для захисту міжнародної фінансової системи.

З метою впровадження відповідних закликів FATF, а також для забезпечення захисту фінансової системи України від загроз, що виникають внаслідок агресії рф в Україні, Міністерство фінансів України розробило законопроект “Про внесення змін до Закону України “Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення” щодо захисту фінансової системи України від дій держави, яка здійснює збройну агресію проти України, та адаптації законодавства до окремих стандартів FATF і вимог Директиви ЄС 2018/843” (далі — законопроект), який 02.09.2022 схвалено Кабінетом Міністрів України та 07.09.2022 зареєстровано у Верховній Раді України за реєстраційним № 8008.

Положення законопроекту, зокрема, передбачають:

- недопущення до керівництва та управління СПФМ осіб, які мають громадянство держави, яка здійснює збройну агресію проти України;
- розширення переліку клієнтів, яким СПФМ зобов'язаний встановити високий ризик ділових відносин (фінансової операції без встановлення ділових відносин), зокрема, такими клієнтами:
  - клієнтами, які є громадянами держави, яка здійснює збройну агресію проти України, та/або особами, місцем постійного проживання (перебування, реєстрації) яких є держава, яка здійснює збройну агресію проти України;
  - клієнтами, які є юридичними особами — резидентами держави, яка здійснює збройну агресію проти України;
  - клієнтами, кінцевими бенефіціарними власниками яких є громадяни держави, яка здійснює збройну агресію проти України, та/або особи,

- місцем постійного проживання (перебування, реєстрації) яких є держава, яка здійснює збройну агресію проти України;
- клієнтами, засновником (учасником, акціонером) або власником яких прямо чи опосередковано через інші юридичні особи (трасти, інші подібні правові утворення) є держава, яка здійснює збройну агресію проти України.

При цьому положеннями законопроекту передбачено, що термін “збройна агресія” вживається у значенні, наведеному у Законі України “Про оборону України”, відповідно до якого збройна агресія — застосування іншою державою або групою держав збройної сили проти України. Згідно з положеннями цього Закону, збройною агресією проти України вважається будь-яка з таких дій, зокрема:

- вторгнення або напад збройних сил іншої держави або групи держав на територію України, а також окупація або анексія частини території України;
- дії іншої держави (держав), яка дозволяє, щоб її територія, яку вона надала в розпорядження третьої держави, використовувалася цією третьою державою (державами) для вчинення дій, зазначених в абзацах п'ятому — восьмому цієї статті.

Також Міністерство фінансів України на виконання вимог статті 7 Закону № 361 розробило проект наказу Мінфіну “Про затвердження Критеріїв ризиків легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення”, яким встановлюються критерії ризиків легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення, які у своїй діяльності повинні використовувати відповідні СПФМ.

Відповідно до положень даного проекту наказу СПФМ мають враховувати географічні критерії ризику, приділяючи, зокрема, особливу увагу державам (територіям), які не виконують рекомендації FATF або які мають стратегічні недоліки у сфері запобігання та протидії (відповідно до заяв FATF), державам, що здійснюють збройну агресію проти України у значенні, наведеному в статті 1 Закону України “Про оборону України”, наявності/відсутності військових конфліктів, терористичних груп та/або організацій на території держави (території).

Також СПФМ при застосуванні ризик-орієнтованого підходу в роботі з клієнтами та фінансовими операціями, що пов'язані з рф, слід для ідентифікації, верифікації клієнтів, встановлення їх кінцевих бенефіціарних власників та вжиття заходів з верифікації їх особи, а також інформації щодо мети та характеру майбутніх ділових відносин не використовувати інформацію від третьої особи, яка є СПФМ, що утворена і діє відповідно до законодавства рф.

Зазначений проект наказу 08.09.2022 розміщено на офіційному вебсайті Мінфіну (<https://www.mof.gov.ua/uk>) в рубриці “Законодавство / Проекти регуляторних актів для обговорення / Проекти регуляторних актів для обговорення у 2022 р.”.

Відповідно до частини першої статті 12 Закону № 361 СПФМ стосовно клієнтів, ризик ділових відносин з якими (ризик фінансової операції без встановлення ділових відносин яких) є високим, зобов'язаний здійснювати посилені заходи належної перевірки.

Зважаючи на зазначене, Мінфін рекомендує СПФМ для організації та здійснення належної системи управління ризиками, застосування у своїй діяльності ризик-орієнтованого підходу встановлювати високий ризик ділових відносин (фінансової операції без встановлення ділових відносин):

- клієнтам, які є громадянами держави, яка здійснює збройну агресію проти України, та/або особам, місцем постійного проживання (перебування, реєстрації) яких є держава, яка здійснює збройну агресію проти України;
- клієнтам, які є юридичними особами — резидентами держави, яка здійснює збройну агресію проти України;
- клієнтам, кінцевими бенефіціарними власниками яких є громадяни держави, яка здійснює збройну агресію проти України, та/або особам, місцем постійного проживання (перебування, реєстрації) яких є держава, яка здійснює збройну агресію проти України;
- клієнтам, засновником (учасником, акціонером) або власником яких прямо чи опосередковано через інші юридичні особи (трасти, інші подібні правові утворення) є держава, яка здійснює збройну агресію проти України.

У разі неможливості СПФМ вжиття належних заходів для мінімізації ризиків стосовно зазначених вище клієнтів, рекомендуємо СПФМ дотримуватися вимог Закону № 361 в частині встановлення таким клієнтам неприйнятно високого ризику та відповідно відмовлення від встановлення (підтримання) ділових відносин, проведення фінансової операції.

Війна Росії проти України — це виклик усьому цивілізовану світу, тому ми мусимо реагувати на нього спільно. Варто вживати усіх наявних можливостей та ресурсів, аби змусити агресора дорого заплатити за свої військові злочини.

Розраховуємо на конструктивну реакцію та підтримку приватного сектору в неймовірно складних умовах злочинного нападу країни-агресора на незалежну державу в самому серці Європи!

Перший заступник Міністра Денис УЛЮТІН